

УДК 821.161.2

МАСОВІ ВІДКРИТІ ОНЛАЙН КУРСИ ЯК МОЖЛИВІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦЯ

Шарова Т.М., Шаров С.В.

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

У статті розглянуто особливості масових відкритих онлайн курсів з гуманітарних дисциплін. Досліджено, що їх використання засновано на принципах відкритості, рівності учасників освітнього процесу, індивідуалізації освіти, глобалізації освітнього простору, інтернаціоналізації освітніх систем. Наголошено на тому, що масові відкриті онлайн курси доступні для будь-якого користувача. Існують англійські та українські освітні ресурси, які надають змогу опанувати різними дисциплінами у дистанційному режимі. В якості приклада розглядаються особливості проходження курсу «Українська мова» на онлайн платформі EdEra. Після проходження таких курсів, як правило, видається сертифікат, який засвідчує результат роботи курсанта та його знання у певній галузі.

Ключові слова: масові відкриті онлайн курси, освітня онлайн платформа, EdEra, філологія, українська мова.

Постановка проблеми. Сьогодні Міністерство освіти і науки України підтримує ініціативи з питань впровадження онлайн курсів, за допомогою яких можна краще підготуватися до ЗНО чи опанувати необхідними знаннями для подальшого працевлаштування. Безумовно, слушною є думка Міністра освіти Гриневич Л.М., яка акцентує увагу на тому, що: «Сьогодні масові онлайн курси набувають особливої популярності. І не тому, що це просто модно, а тому, що ці технології допомагають відповісти на значні виклики сьогодення – створення інтерактивних та цікавих матеріалів для дітей, забезпечення доступу до якісної освіти, надання можливостей для навчання впродовж життя. Усі ці виклики є особливо важливими й для України. Сучасним дітям нудно в теперішній українській школі, ми маємо молодь на невідконтрольованих територіях, яка взагалі не має доступу до української освіти, та дітей у сільських школах, де якість освіти є нижчою за міську» [3]. З огляду на це, актуальними є питання щодо впровадження та використання масових відкритих онлайн курсів у закладах освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти та особливості масових відкритих онлайн курсів заклали англійські вчені, зокрема Д. Левін, Т. Фенвік, Н. Хард. В Україні питанням вивчення досвіду та використання масових відкритих онлайн курсів присвячено дослідження І. Бацуровської, М. Кухаренко, А. Джаландінової, Н. Сиротенко, Н. Тихомирова, І. Примаченко та інших вчених.

Мета статті. Метою статті є повідомлення про переваги та види масових онлайн курсів, аналіз можливостей онлайн платформи EdEra для вивчення курсу «Українська мова».

Виклад основного матеріалу. Під масовими відкритими онлайн курсами (МВОК) будемо розуміти освітні ресурси для широкого кола людей, вільний доступ до яких здійснюється через мережу Інтернет. Якщо мати на увазі англійський варіант терміну «масові відкриті онлайн курси» (Massive Open Online Courses, MOOC), то під ним розуміється курси, що спрямовані на широкомасштабну інтерактивну участь учасників навчального процесу та відкритий доступ через Інтернет [8]; онлайн курси, які мають дві додаткові функції: відкритість та масовість [7, с. 48].

На думку дослідників І. Бацуровської та А. Джаландінової, термін «масові відкриті онлайн курси» можна пояснити через трактування кожного слова окремо. Так, наприклад, слово «масовий» означає залучення до певного процесу великої кількості учасників, які можуть перебувати у різних куточках світу. Слово «відкритий» трактується таким чином: кожен учасник освітнього процесу має право у будь-який зручний для нього час безкоштовно використовувати розташований на освітньому ресурсі навчальний матеріал, розказувати про його існування будь-кому. Коли мова йде про слово «онлайн», то це означає, що всі курси знаходяться у мережі Інтернет. Говорячи про слово «курс», слід зазначити, що до кожного навчального процесу будь-якого напрямку можуть існувати певні правила. Різні курси можуть відрізнятися не лише структурою, а й обсягом навчального матеріалу [1, с. 64].

До основних переваг онлайн курсів можна віднести: відкритість для всіх, незалежно від віку, місця проживання та соціального статусу; можливість вивчати різні дисципліни, не прив'язуючись до конкретної спеціалізації [2]; безкоштовне використання; спілкування з однодумцями; швидкий пошук інформації; уся навчальна інформація зібрана одному місці. Головною особливістю таких курсів можна вважати їх інтерактивність, використання у будь-який зручний для користувача час.

Слід зазначити, що масові відкриті онлайн курси поділяються на дві великих групи (xMOOC та cMOOC), що мають різну природу. Так, системи cMOOC зорієнтовані на слухачів, які опановують знаннями за допомогою соціальних мереж, колективного спілкування тощо для пошуку та освоєння знань. З іншого боку, курси xMOOC забезпечують більш академічний підхід до отримання знань, чіткий графік проходження курсу тощо [6, с. 52]. Звичайно, користувач одночасно можна користуватися різноманітними онлайн платформами, де представлена різна кількість предметів, дисциплін або курсів. Після проходження таких курсів, як правило, в електронному вигляді видається сертифікат, що засвідчує результат роботи курсанта та його знання у певній галузі.

Серед значної кількості онлайн платформ, які подають інформацію на англійській мові, можна назвати: Coursera (<https://www.coursera.org/>); Edx (<https://www.edx.org/>); Udacity (<https://www.udacity.com/>); Kadenze (<https://www.kadenze.com/>); Udemy (<https://www.udemy.com/>).

Також можна користуватися освітніми ресурсами, де інформація для користувачів представлена українською мовою, а саме: Prometheus (<http://prometheus.org.ua/>); EdEra (<https://www.ed-era.com/>); Відкритий Університет Майдану (<http://vum.org.ua/>). Дві україномовні онлайн платформи (Prometheusta EdEra) підтримуються Міністерством освіти і науки України.

На освітньому ресурсі EdEra існують онлайн курси з різних напрямів діяльності: підготовка до ЗНО, програмування, менеджмент, право, управління бізнесом та ін. Міністр освіти і науки України Л.М.Гриневич вважає обов'язковим курс для вчителів початкових класів, які цього рік планують брати перший клас [4]. Ознайомитись з інформацією щодо використання онлайн платформи EdEra вчителями початкових класів можна, скориставшись наказом МОНУ № 34 від 15.01.2018 р.

Досить зручно на онлайн платформі EdEra проходити курси з української мови. Таке навчання дозволить слухачам ознайомитися не лише з основними правилами, а й прослухати лекції, переглянути відео та насолодитись милозвучною українською мовою. Різноманітні завдання, які повинен виконувати слухач у процесі вивчення української мови, стосуються таких частин українського мовознавства, як: фонетика, фразеологія, графіка, лексикологія, орфоепія, будова слова та словотвір.

Для зручності користувачам запропонована покрокова інструкція, яка надасть змогу досить швидко входити в систему, проходити тести, переглядати відео, ознайомлюватися з текстовою інформацією, яка знадобиться під час періодичного та підсумкового контролів. Інформація, яка розташована на сайті EdEra, полегшує роботу користувача та дозволяє побачити орієнтовні терміни публікації усіх навчальних матеріалів, що стосуються конкретного курсу. Додатки розміщені відповідно на часті запитання користувачів, які вивчають курс у дистанційному режимі та подають покрокову інструкцію з питань реєстрації на онлайн платформі. Користувачі, які не зможуть знайти відповіді на свої питання, можуть скористатися зворотнім зв'язком та вчасно отримати потрібну інформацію.

Практична реалізація знань курсу «Українська мова» відбувається за допомогою виконання домашніх завдань, які розміщені до кожної великої теми. Під час виконання домашнього завдання з української мови на онлайн платформі EdEra потрібно не лише відповідати на питання у вигляді тестів, а й вписувати правильні слова, вказувати на їх закінчення чи корінь, знаходити синоніми, попередньо перевіривши правильність їх написання.

Кожен слухач онлайн курсу «Українська мова» для виконання того чи іншого завдання має різну кількість спроб. Так, наприклад, для виконання тестів у рубриці «Лекційні питання» дається дві спроби, а для виконання домашніх вправ можна використати три спроби. Досить часто слухачі курсу повинні вписати правильні слова чи обрати декілька варіантів відповіді (рис. 1).

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://courses.ed-era.com/courses/EdEra/u102/U102/courseware/5c3fc4941d294405bbe0a5f87b89eb4b/8e0bb67139e340d086513f41d22add96/>. The page displays a list of assignments for the course 'Українська мова' (Ukrainian Language). The assignments are organized into weeks and topics:

- Лекція 1: Фонетика та графіка I** (Lecture 1: Phonetics and Graphology I) - (4/4 points)
 - Встановіть відповідність (Match)
 - Уподібнення за глухістю відбувається у слові (Analogies by voicelessness occur in the word)
 - Семінар 1 (Seminar 1) - Status: **✓** (Completed), Action: розсіпати (Scatter)
 - Домашнє завдання 1 (Homework 1) - Status: **✓** (Completed), Action: Уподібнення за дзвінкістю відбувається у слові (Analogies by voicing occur in the word)
- Лекція 2: Фонетика та графіка II** (Lecture 2: Phonetics and Graphology II)
 - Семінар 2 (Seminar 2) - Status: **✓** (Completed), Action: вокзал (Station)
 - Домашнє завдання 2 (Homework 2) - Status: **✓** (Completed), Action: кінця (End)
- Тиждень 2: Лексикологія, фразеологія, будова слова, словотвір** (Week 2: Lexicology, Phraseology, Word Structure, Morphology)
 - Проміжний іспит (Intermediate Exam) - Status: **✓** (Completed), Action: безжурний (Without penalty)
- Тиждень 3: Морфологія. Іменник, прикметник** (Week 3: Morphology. Noun, Adjective)

At the bottom, there is a blue button labeled 'ПОКАЗАТИ ВІДПОВІДЬ' (Show Answer) and a note: 'Ви використали 3 з 3 можливостей надіслати свої матеріали на розгляд.' (You have used 3 of 3 opportunities to submit your materials for review.)

Рис. 1. Домашні завдання онлайн-курсу «Українська мова»

Кожна тема онлайн курсу «Українська мова» має різну кількість питань, відповідно, їх вага оцінювання також різна. Однак, у кінцевому результаті слухач успішно повинен відповісти на лекційні питання, виконати домашнє завдання, пройти проміжний та підсумковий тест. Слідкуючи за власним прогресом, потрібно набрати мінімум 60% успішності та у результаті отримати електронний сертифікат з унікальним номером, який підтверджує його легальність. Головною перевагою онлайн курсів слід вважати той факт, що слухач може обрати для вивчення будь-яку кількість курсів, причому це не буде переобтяжливо для його гаманця, оскільки вони безкоштовні.

Слухачі, які проходять масові відкриті онлайн курси, мають можливість прослухати лекції провідних фахівців. Тут доречними та цікавими можуть бути методичні настанови чи поради, нові методики чи моделі навчання. Після прослуховування лекції, слухачі мають можливість поставити лекторам запитання, оскільки на онлайн-платформах є зворотній зв'язок та можливість обговорення інформації, яка подається до будь-якого курсу.

Досить часто фахівці-методисти пропонують проходження таких курсів вчителям-початківцям, які можуть суттєво підвищити свою кваліфікацію та професійний рівень. Звичайно, перевірка таких знань буде доречною, коли вчитель перевірятиме власні знання за профілем своєї діяльності. Коли мова йде про досвідчених вчителів, які планують пройти онлайн курс, то зовсім не обов'язково їм прослуховувати усі лекції. Можна одразу почати з проходження тестового контролю, тобто пройти періодичний та підсумковий тести та визначити власний рейтинг успішності слухача. Слід наголосити на тому, що окремі слухачі вбачають у такій підготовці не лише позитивні моменти, а й певні недо-

ліки (можливість зовнішньої допомоги, недостатня кількість інтерактивних практичних завдань тощо).

Останнім часом у вищих навчальних закладах активно стали використовувати програмні педагогічні засоби, які допомагають краще засвоїти програмний матеріал з конкретної дисципліни чи курсу. Такі електронні засоби навчального призначення майже схожі з курсами в онлайн режимі, тільки призначені вони більше для роботи на персональному комп'ютері. Для розуміння того, як використовувати електронні засоби навчального призначення, доречно скористатися навчально-методичний посібник «Методологічні аспекти комп'ютерної підтримки самостійної роботи студентів-філологів» [5, с. 4], який містить теоретичний матеріал щодо самостійної навчальної діяльності студентів в умовах інформаційного освітнього середовища.

Висновки і пропозиції. Отже, поява відкритих масових онлайн курсів заснована на принципах відкритості, рівності учасників освітнього процесу, індивідуалізації освіти, глобалізації освітнього простору, інтернаціоналізації освітніх систем. До головних переваг використання масових відкритих онлайн курсів слід віднести: масовість, відкритість, глобальність, безкоштовність, доступність; можливість залучення кращих фахівців з різних університетів або інших закладів освіти; можливість використання елементів традиційного навчання, зокрема графіків, схем, таблиць, текстової інформації тощо. Безкоштовне проходження курсів з різних напрямів діяльності людини дозволить дізнатися про свій рівень знань з конкретної галузі знань. По завершенню курсів слухач отримує електронний сертифікат, а вся інформація про проходження курсу залишається у нього на сторінці.

Список літератури:

1. Бацуровська І.В. Історія розвитку масових відкритих онлайн курсів в освіті / І.В. Бацуровська, А.М. Джаландінова // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2015. – Вип. 1. – С. 63-66.
2. Белейчик А.В. Використання освітніх онлайн-середовищ для професійного розвитку вчителів інформатики: [Електронний ресурс] / А.В. Белейчик. – Режим доступу: <http://elar.ipro.edu.te.ua:8080/bitstream/123456789/3994/1/Beleychik.pdf>.
3. Масові онлайн курси дають більше можливостей для якісної освіти дітей з сільських шкіл та невідконтрольних територій: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/1-be-smart-presentation>.
4. На платформі Edera стартував онлайн курс підвищення кваліфікації вчителів початкової школи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/na-platforni-edera-ctartuvav-onlajn-kurs-pidvishennya-kvalifikaciyi-vchiteliv-pochatkovoyi-shkoli-na-dopomogu-pedagogam-mon-pidgotuvalorozyasnennya-ta-instrukciyi>.
5. Шаров С.В. Методологічні аспекти комп'ютерної підтримки самостійної роботи студентів-філологів: навч.-метод. посіб. – [2-ге видання доп. і перероб.] / С.В. Шаров, Т.М. Шарова. – Харків: Федорко, 2014. – 200 с.
6. Шаров С.В. Аналіз відкритих онлайн курсів для вивчення програмування / С.В. Шаров, Р.В. Печерський // Проблеми та інновації в природничо-математичній, технологічній і професійній освіті: зб. матеріалів VI-ї Міжнар. наук.-практ. онлайн-інтернет конф. (м. Кропивницький, 19-20 квітня 2018 р.). – РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, Кропивницький, 2018. – С. 52-53.
7. AlDahdouh Alaa A. Planning To Design MOOC? Think First! / Alaa A. AlDahdouh, Antonio J. Osorio // The Online Journal of Distance Education and e-Learning. – 2016. – Volume 4, Issue 2. – P. 47-57.
8. Littlejohn A. Understanding Massive Open Online Courses: [Електронний ресурс] / A. Littlejohn. – Режим доступу: http://cemca.org.in/ckfinder/userfiles/files/EdTech%20Notes%202_Littlejohn_final_1June2013.pdf.

Шарова Т.М., Шаров С.В.

Мелитопольский государственный педагогический университет
имени Богдана Хмельницкого

МАССОВЫЕ ОТКРЫТЫЕ ОНЛАЙНКУРСЫ КАК ВОЗМОЖНОСТЬ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СПЕЦИАЛИСТА

Аннотация

В статье рассмотрены особенности массовых открытых онлайнкурсов по гуманитарным дисциплинам. Доказано, что их использование основано на принципах открытости, равенства участников образовательного процесса, индивидуализации образования, глобализации образовательного пространства, интернационализации образовательных систем. Отмечено, что массовые открытые онлайн-курсы доступны для любого пользователя. Существуют англоязычные и русскоязычные образовательные ресурсы, которые дают возможность овладеть различными дисциплинами в дистанционном режиме. В качестве примера рассматриваются особенности прохождения курса «Украинский язык» на онлайн платформе EdEra. После прохождения таких курсов, как правило, выдается сертификат, удостоверяющий результат работы курсанта и его знания в определенной области.

Ключевые слова: массовые открытые онлайн курсы, образовательная онлайн платформа, EdEra, филология, украинский язык.

Sharova T.M., Sharov S.V.

Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

OPEN MASS ONLINE COURSES AS POSSIBILITY OF RISING THE COMPETITIVENESS OF THE SPECIALIST

Summary

The article focuses on the peculiarities of the mass open online courses of humanities. It was researched that their used is based on the principles of openness, equality of participants in the educational process, the individualization of education, the globalization of educational space, the internationalization of educational systems. It is emphasized that massopen online courses are available to any user. There are English-speaking and Ukrainian educational resources that allow you to learn various disciplines in the remote mode. As an example, the peculiarities of the course «Ukrainian language» on the EdEra online platform are represented. After passing such courses, as a rule, a certificate is issued that certifies the results of the work of the student and his knowledge in a particular field.

Keywords: mass open online courses, educational online platform, EdEra, philology, Ukrainian language.